

Latvijas Republikas Senāts
RĪCĪBAS SĒDES LĒMUMS
Rīgā 2021.gada 31.augustā

[1] Pieteicēja SIA „EuroPark Latvia” iesniedza kasācijas sūdzību par Administratīvās apgabaltiesas 2020.gada 19.marta spriedumu, ar kuru noraidīts pieteicējas pieteikums par Patērētāju tiesību aizsardzības centra (turpmāk – Centrs) 2015.gada 8.oktobra lēmuma Nr. 2-pk atcelšanu daļā par līgumsodu līguma nepienācīgas izpildes gadījumā.

Apgabaltiesa norādīja, ka vispārīgi autostāvvietas īslaicīgais īres līgums slēdzams, ievērojot vispārīgos līguma slēgšanas noteikumus, kā arī noteikumus, kas konkrēti reglamentē īres tiesiskās attiecības (Civillikuma ceturtais daļas četrpadsmitā nodaļa).

No pieteicējas Autostāvvietas lietošanas noteikumiem izriet, ka soda nauda var tikt piemērota tostarp no pirmās minūtes, kas pārsniedz noslēgto īres līgumu par automašīnas novietošanu pieteicējas stāvvietā. Šāds līgumsods par dažu minūšu kavējumu ir acīmredzami nesamērīgs jeb neproporcionāli liels par līgumsaistību neizpildi vai nepienācīgu izpildi salīdzinājumā ar līgumsaistību neizpildīšanas vai nepienācīgas izpildīšanas radīto zaudējumu. Līdz ar to, tā kā pieteicējas piemērotais līgumsods ir nesamērīgs attiecībā pret mazāko iespējamo tipisko līguma pārkāpumu, tas ir atzīstams par nesamērīgu kopumā.

Izskatāmajā lietā līgumsods Autostāvvietas lietošanas noteikumos nav paredzēts kā pieaugošs līgumsods, līdz ar to Centrs nepamatoti atsaucās uz Civillikuma 1716.panta trešajā daļā noteiktā līgumsoda apmēra ierobežojuma pārkāpumu. Tomēr jāņem vērā, ka līgumsoda nesamērība konstatēta attiecībā pret mazāko iespējamo tipisko līguma pārkāpumu, un tas ir pietiekami, lai atzītu, ka līguma noteikums kopumā ir netaisnīgs. Ja šāds līguma nosacījums būtu individuāli apspriests, saprātīgs transportlīdzekļa vadītājs attiecīgajam līgumsodam nepiekrītu. Turklāt minētā kļūda pēc būtības nemaina secinājumu, ka Autostāvvietas lietošanas noteikumi ietver netaisnīgus līguma noteikumus to nepienācīgas pildīšanas situācijā. Faktiski pārsūdzētā lēmuma nolēmumu daļas atruna par to, ka 10 procentu no pakalpojuma vērtības ietvaros līguma noteikumi nav atzīstami par netaisnīgiem, ir pieteicējai labvēlīgāks nolēmums par apgabaltiesas secināto, ka attiecīgais līguma noteikums ir netaisnīgs kopumā. Līdz ar to prasījuma robežās, lai nepasliktinātu pieteicējas stāvokli, nav pamata pārsūdzētā lēmuma atcelšanai arī šajā daļā.

[2] Senatoru kolēģija konstatē, ka lielu daļu no kasācijas sūdzības pieteicēja veltījusi apgabaltiesas spriedumā ietverto tiesību normu analīzei un secinājumiem, kuriem pieteicēja piekrīt. Senatoru kolēģija atgādina, ka saskaņā ar Administratīvā procesa likuma 325.pantu pamats apelācijas instances tiesas sprieduma pārsūdzēšanai kasācijas kārtībā ir tiesas pieļauts materiālo vai procesuālo tiesību normu pārkāpums vai kompetences robežu pārkāpums, kas

novēdis vai varēja novest pie lietas nepareizas izspriešanas, kā arī saskaņā ar šā likuma 328.panta 6.punktu kasācijas sūdzībā jānorāda, kādu materiālo vai procesuālo tiesību normu tiesa pārkāpusi un pamatojumu, kā šis pārkāpums izpaudies. Līdz ar to tiks apskatīti tie kasācijas sūdzības argumenti, kas atbilst minētajām prasībām.

[3] Pieteicēja kasācijas sūdzībā norāda, ka, neskatoties uz apgabaltiesas pamatotajiem apsvērumiem par pieteicējas un patērētāju tiesisko attiecību dabu, apgabaltiesa esot nonākusi pie nepareiza secinājuma, ka patērētājs, turpinot novietot transportlīdzekli autostāvvietā pēc apmaksātā/bezmaksas laika (līguma termiņa) beigām un neveicot priekšapmaksu par iecerēto transportlīdzekļa stāvēšanas laiku, *pieļauj saistības nepienācīgu izpildi*. Apgabaltiesa esot pieļāvusi Civillikuma ceturtās daļas četrpadsmitajā nodaļā ietvertu īres tiesiskās attiecības reglamentējošo materiālo tiesību normu nepareizu piemērošanu. Starp apgabaltiesas atziņām esot būtiskas pretrunas. Apgabaltiesas izdarītie secinājumi, ka priekšapmaksas veikšanas fakts ir īres līguma būtiska sastāvdaļa, bez kuras jauna autostāvvietas īres līguma noslēgšana nav iespējama, norādot uz to, ka apgabaltiesa neesot izpratusi pieteicējas un patērētāja tiesisko attiecību būtību, un esot nepareizi interpretējusi Civillikuma 1472., 2124. un 2141.panta noteikumus, tādējādi nonākot pretrunā gan ar saviem sprieduma 14.–17.punktā iepriekš izdarītajiem secinājumiem, gan Senāta spriedumā izteiktajām atziņām. Apgabaltiesas secinājumi par Autostāvvietas lietošanas noteikumos noteiktā līgumsoda piemērošanu liecinot arī par nepareizu Civillikuma 1691. un 1716.panta noteikumu piemērošanu.

Senatoru kolēģija atzīst, ka minētie argumenti nav pamatoti.

Civillikuma 1716.panta pirmā daļa noteic, ka līgumsods ir pamatums, ko kāda persona uzņemas ciest sakarā ar savu *saistību neizpildi vispār, nepienācīgu izpildi* vai neizpildīšanu īstā laikā (termiņā). No pieteicējas argumentiem secināms, ka pieteicēja nepiekrīt tam, ka situācijas, kad pieteicēja piemēro līgumsodu, ir iedalāmas *pilnīgas nepildīšanas situācijās* un *nepienācīgas izpildes situācijās*. Proti, pieteicēja uzskata, ka arī gadījumā, kad automašīna stāvvietā atrodas ilgāk par apmaksāto vai bezmaksas laiku, ir uzskatāma par *pilnīgas nepildīšanas situāciju*. No Senāta 2019.gada 13.augusta spieduma izskatāmajā lietā Nr. SKA-243/2019 (ECLI:LV:AT:2019:0813.A420336415.2.S) secināms, ka ne visas situācijas, kurās pieteicēja piemēro līgumsodu, var tikt uzskatītas par *pilnīgas nepildīšanas situācijām* atbilstoši Civillikuma 1716.panta otrajai daļai, bet strīds ir tieši par *nepienācīgas izpildes situācijām* un Civillikuma 1716.panta trešās daļas piemērošanu. Senāts, interpretējot Civillikuma ceturtās daļas četrpadsmitajā nodaļas noteikumus par īres tiesiskajām attiecībām, nav atzinis, ka strīdus gadījumi ir vērtējami tikai kā saistību neizpilde vispār. Apgabaltiesa spriedumā ir ņēmusi vērā Senāta atziņas, līdz ar to nav pamata atzīt, ka apgabaltiesa ir nepareizi tulkojusi pieteicējas kasācijas sūdzībā minētās Civillikuma normas.

[4] Pieteicēja kasācijas sūdzībā norāda, ka apgabaltiesa esot pārkāpusi Administratīvā procesa likuma 250.panta otrajā daļā noteiktās kompetences robežas, pieļaujot procesuālo normu pārkāpumu, jo pieteicējai nelabvēlīgu spriedumu pamatojusi ar jauniem apstākļiem, uz kuriem nav norādīts administratīvajā aktā. Vērtējot Centra lēmuma tiesiskumu, apgabaltiesai neesot bijis tiesiska pamata izdarīt secinājumus par pieteicējas piemērotā līgumsoda neproporcionalitāti saistībā ar līgumsaistību neizpildīšanas vai nepienācīgas izpildīšanas radīto zaudējumu apmēru vai citiem apstākļiem, kā to paredz Patērētāju tiesību aizsardzības likuma 6.panta trešās daļas 4.punkts, jo Centra lēmumā šajā jautājumā nav atrodams nekāds

pamatojums. Apgabaltiesas izvērtējums neatbilstot Patērētāju tiesību aizsardzības likuma 6.panta trešās daļas 4.punktam.

Senatoru kolēģija atzīst, ka minētie argumenti nav pamatoti.

Centra lēmuma pamatojumā ir analizēta pieteicējas piemērotā līgumsoda atbilstība Patērētāju tiesību aizsardzības likuma 6.panta trešās daļas 4.punktam. Līgumsods, kas neatbilst Civillikuma 1716.panta otrajā un trešajā daļā noteiktajiem ierobežojumiem, saskaņā ar Patērētāju tiesību aizsardzības likuma 6.panta trešās daļas 4.punktu ir uzskatāms par neproporcionāli lielu un nesamērīgu. Arī apgabaltiesa spriedumā ir vērtējusi piemērotā līgumsoda proporcionalitāti, ievērojot Patērētāju tiesību aizsardzības likuma 6.panta trešās daļas 4.punktā noteikto un Senāta spriedumā šajā lietā norādītos kritērijus. Līdz ar to apgabaltiesa nav pamatojusi spriedumu ar tādiem argumentiem, kas nav ietverti Centra lēmuma pamatojumā.

[5] Kasācijas sūdzībā norādīts, ka no apgabaltiesas sprieduma nevarot konstatēt, kādus apstākļus saistībā ar līgumsodu apgabaltiesa esot analizējusi un pie kādiem secinājumiem tā esot nonākusi, izņemot to, ka tā atzinusi pieteicējas piemēroto līgumsodu par nesamērīgu attiecībā pret apgabaltiesas ieskatā mazāko iespējamo tipisko līguma pārkāpumu.

Senatoru kolēģija konstatē, ka pretēji kasācijas sūdzībā norādītajam no apgabaltiesas sprieduma ir saprotams, kādus apstākļus tā ir analizējusi un kā nonākusi pie attiecīga secinājuma. Apgabaltiesa ir ņēmusi vērā Senāta iepriekšējā spriedumā šajā lietā norādīto, kādi apstākļi jāņem vērā, lai izvērtētu līgumsoda samērīgumu. Tostarp Senāts iepriekšējā spriedumā šajā lietā norādīja: ja līgumsods ir vispārīgi paredzēts kā noteikta summa par dažāda veida pārkāpumiem, nepadarot tā apmēru atkarīgu no līguma pārkāpuma veida, smaguma un ilguma, līgumsoda nesamērīgums konstatējams jau tad, ja tas būtu nesamērīgs attiecībā pret mazāko iespējamo tipisko līguma pārkāpumu, par kuru līgumsods var tikt piemērots (*Senāta 2019.gada 13.augusta spieduma lietā Nr. SKA-243/2019 (ECLI:LV:AT:2019:0813.A420336415.2.S) 14.punkts*). Apgabaltiesa ir vērtējusi pieteicēja praksi par dažu minūšu kavējumu piemērot līgumsodu 25 vai 11 *euro* apmērā (atkarībā no stāvvietas atrašanās vietas) un pamatoti atzinusi to par acīmredzami nesamērīgu salīdzinājumā ar pieteicējai radīto zaudējumu. Apgabaltiesa arī atzinusi, ka pieteicējai kā pakalpojuma sniedzējai, ja tā būtu godīgi un līdzvērtīgi izturējusies pret patērētājiem, nebija pamata pieņemt, ka saprātīgs transportlīdzekļa vadītājs piekristu attiecīgajam līgumsodam arī tad, ja tas būtu individuāli apspriests.

[6] Pieteicēja norāda, ka apgabaltiesa neesot vērtējusi līgumsoda atbilstību vispārpieņemtai praksei un nepamatoti norādījusi, ka tam neesot nozīmes. Apgabaltiesa neesot vērtējusi pieteicējas argumentus par līgumsoda apmēra pamatotību. Pieteicēja norāda uz tiesu nolēmumiem civillietās, kurās esot atzīts, ka pieteicējas piemērotais līgumsods par saistību neizpildi esot taisnīgs, samērīgs un atbilstošs tā mērķim – zaudējumiem. Pieteicējas ieskatā tas ir pamats paļauties, ka pieteicējas prakse līgumsoda piemērošanā ir tiesiska.

Senatoru kolēģija piekrīt apgabaltiesai, ka izskatāmajā gadījumā, kad tika atzīts, ka pieteicējas piemērotais līgumsods par dažu minūšu kavējumu ir acīmredzami nesamērīgs, konkrētā strīda izšķiršanai nav nozīmes līdzšinējai komersantu praksei, kā arī vispārējās jurisdikcijas tiesu praksei par līgumsoda piedziņu. Pieteicējas norādītajās civillietās nav vērtēta pieteicējas Autostāvvietas lietošanas noteikumu atbilstība Patērētāju tiesību aizsardzības likuma 6.panta prasībām.

[7] Pieteicēja norāda, ka atbilstoši Administratīvā procesa likuma 304.panta pirmās daļas noteikumiem lūgusi apgabaltiesai izskatīt lietu mutvārdu procesā. Pieteicēja uzskata, ka tad, kad apelācijas instances tiesā ir jāvērtē apstākļi, kādi lietā līdz šim nav tikuši vērtēti, pieteicējam ir tiesības uz Administratīvā procesa likumā garantētajām procesuālajām tiesībām uz lietas izskatīšanu mutvārdu procesā. Pretējā gadījumā tiekot pārkāptas tiesības uz taisnīgu tiesu. Līdz ar to arī konkrētajā gadījumā esot pārkāpts Administratīvā procesa likuma 327.panta pirmās daļas 4.punkts, kas novedis pie lietas nepareizas izspriešanas.

Senatoru kolēģija atzīst, ka minētie argumenti nav pamatoti.

Atbilstoši Administratīvā procesa likuma 206.panta otrajai daļai lietas izskatīšanu pēc būtības mutvārdu procesā tiesa nosaka, ja to citstarp lūdz pieteicējs. Minētā tiesību norma attiecas uz lietas izskatīšanu pirmās instances tiesā. Administratīvā procesa likuma 304.panta pirmā daļa paredz, ka apelācijas instances tiesa administratīvo lietu izskata rakstveida procesā. Tiesa, izvērtējot procesa dalībnieka motivētu lūgumu, var noteikt lietas izskatīšanu mutvārdu procesā.

Tātad apgabaltiesai nav pienākuma izskatīt lietu mutvārdu procesā. Tā ir apgabaltiesas kompetence izlemt, vai konkrētajā gadījumā ir nepieciešama lietas izskatīšana mutvārdu procesā, izvērtējot iemeslus, kuru dēļ pieteicēja lūdz lietas izskatīšanu mutvārdu procesā. Apgabaltiesa lietā nekonstatēja tādus apstākļus, kas apgrūtinātu lietas izskatīšanu rakstveida procesā. Apgabaltiesa piešķir nozīmi tam, ka lietā nav strīda par faktiskajiem apstākļiem, bet gan par tiesību normu interpretāciju. Apgabaltiesa arī konstatēja, ka pieteicējam lietā iepriekš ir tikušas nodrošinātas tiesības uz lietas izskatīšanu pēc būtības mutvārdu procesā pat divās tiesu instancēs – pirmās instances tiesā un apelācijas instances tiesā.

Senatoru kolēģija piekrīt apgabaltiesas secinājumam, ka konkrētajā gadījumā mutvārdu process nav bijis nepieciešams lietas objektīvai un taisnīgai izspriešanai, kā arī nav tikušas ierobežotas pieteicējas tiesības uz taisnīgu tiesu. Turklāt pieteicēja kasācijas sūdzībā nav norādījusi, kādus apstākļus apgabaltiesa nav vērtējusi, izskatot lietu rakstveida procesā, un kāpēc tos būtu iespējams izvērtēt tikai, izskatot lietu mutvārdu procesā.

[8] Ņemot vērā minēto, senatoru kolēģija atzīst, ka kasācijas sūdzības argumenti nerada šaubas par apgabaltiesas sprieduma tiesiskumu. Lietā nav arī risināmi sarežģīti tiesību jautājumi, kuru dēļ kasācijas tiesvedībai būtu nozīme judikatūras veidošanā. Ievērojot minēto, kasācijas tiesvedības ierosināšana ir atsakāma.

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 338.panta otro daļu un 338.¹panta otrās daļas 2.punktu, senatoru kolēģija

nolēma

atteikt ierosināt kasācijas tiesvedību sakarā ar SIA „EuroPark Latvia” kasācijas sūdzību par Administratīvās apgabaltiesas 2020.gada 19.marta spriedumu.

Lēmums nav pārsūdzams.

Senatore L. Slica

Senatore V. Krūmiņa

Senators V. Poķis